

Stichting Faunabeheereenheid Flevoland
Patroonsweg 10B
3892 DB ZEEWOLDE

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Verzenddatum
30 juli 2019
Bijlagen
2
Onderwerp
Ontheffing Damhert leefgebied Horsterwold

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2447168

Geachte heer/mevrouw,

Op 25 januari 2019 hebben wij uw aanvraag voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming ontvangen voor het beheer van de Damherten in het Leefgebied Horsterwold.

Wij hebben besloten de door u aangevraagde ontheffing te verlenen onder het stellen van voorschriften en beperkingen.

Hierbij treft u ons besluit aan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, de voorzitter,
drs. M.G.E.C. Overmars J.A. Fackeldey

Besluit van GEDEPUTEERDE STATEN van Flevoland op een verzoek voor een vergunning op grond van artikel 3.8 Wet natuurbescherming

Inhoudsopgave

- A. Besluit
- B. Motivering besluit
- B.1 Aanvraag
- B.2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming
- B.2 Beleidsuitgangspunten Provincie Flevoland
- B.3 Inhoudelijke beoordeling
- B.4 Conclusie
- C. Kennisgeving en afschriften
- D. Bezwaar
- E. Ondertekening

Bijlage 1: Informatieblad bezwaarprocedure Gedeputeerde Staten van Flevoland

Bijlage 2: Kaart Leefgebied Damherten Horsterwold

A. Besluit

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

- gelet op de artikelen 3.10, 3.17, 3.25 en 3.26 van de Wet natuurbescherming (Wnb);
- gelet op de artikelen 3.13 en 3.16 Besluit natuurbescherming (Bnb);
- gelet op artikel 4.84 Algemene wet bestuursrecht;
- gelet op de Beleidsregels Wet natuurbescherming Flevoland 2016;
- gelet op het belang ter beperking van de omvang de populatie van dieren in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden, ter voorkoming van ernstige schade aan bossen, in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid, waaronder tevens wordt verstaan de verkeersveiligheid en ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren.

BESLUITEN:

Aan de Faunabeheereenheid Flevoland (hierna FBE) ontheffing te verlenen voor het doden van Damherten met gebruikmaking van het middel geweer en het al dan niet voorzien van een demper.

Aan deze ontheffing worden de volgende voorwaarden verbonden:

1. De ontheffing wordt te allen tijde gebruikt met inachtneming van de bindende voorschriften bij de ontheffing.
2. Damherten mogen alleen geschoten worden in de periode 1 augustus t/m 15 maart.
3. Het geweer mag vanaf een uur voor zonsopgang tot en met een uur na zonsondergang gebruikt worden.
4. Het gebruik van een demper wordt alleen toegestaan aan personen die in het bezit zijn van een ontheffing voor het gebruik van een geluidsdemper (kenmerk: 2315396) en onder de in deze ontheffing genoemde voorschriften.

MACHTIGING EN GEBRUIK MACHTIGING

5. De FBE machtigt natuurlijke personen om de ontheffing en de daarbij verleende rechten feitelijk te gebruiken, door afgifte van een schriftelijke machtiging.
6. De FBE kan aan rechtspersonen een volmacht geven om namens haar machtigingen af te geven.
7. Bij het uitgeven van machtigingen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
 - a. Machtiging voor het gebruik van deze ontheffing wordt verleend aan de jachthouder, diens jachtopzichter en/of zij die zelfstandig met het geweer beheer en schadebestrijding mogen uitvoeren in het onderhavige jachtveld.
 - b. Deze machtiging wordt middels het FaunaRegistratieSysteem (FRS) aan de jachthouders ontsloten.

- c. De jachthouder kan de machtiging doorschrijven aan onder punt a genoemde personen.
8. Een ontheffingsgebruiker betreft uitsluitend een natuurlijk persoon, gemachtigd door of namens de FBE. De ontheffingsgebruiker kan zich, onder eigen verantwoordelijkheid, bij het feitelijk gebruik laten bijstaan door anderen indien hij zelf binnen de grenzen van het onderhavige jachtveld aanwezig is. Indien de ontheffing houder zich laat bijstaan door een derde dient ook deze persoon in het bezit te zijn van een geldige grondgebruikersverklaring
9. De FBE draagt er zorg voor dat iedere ontheffingsgebruiker kan beschikken over een schriftelijke weergave van de specifieke voorschriften die voor gemachtigden zijn opgenomen bij de ontheffing.
10. De FBE is medeverantwoordelijk voor het gebruik van de ontheffing door gemachtigden.
11. De FBE draagt er zorg voor dat een machtiging wordt ingetrokken als vaststaat of redelijkerwijze aannemelijk is dat de gemachtigde één of meer handelingen heeft verricht die strijdig zijn met verplichtingen die bij of krachtens deze ontheffing voor hem of haar gelden.
12. De ontheffing wordt tevens verleend voor afschot buiten de reguliere afschotperiode van Damherten in verband met ziekte, verwonding en/of acuut gevaar voor de verkeersveiligheid. Dit afschot is voorbehouden aan de personen die genoemd zijn in artikel a van de opdracht met kenmerk 2381225, zoals die is verleend door Gedeputeerde Staten van Flevoland op 2 mei 2019. Hiervoor gelden ook de voorwaarden die zijn opgenomen in deze opdracht.

IDENTIFICATIE

13. Een ontheffingsgebruiker draagt bij iedere handeling ter gebruik van de ontheffing, onverminderd verplichtingen die bij of krachtens de wet gestelde voorschriften gelden, in ieder geval de volgende (digitale) bescheiden bij zich:
 - a. een geldige jachtakte;
 - b. de verleende machtiging met een toelichting van de FBE op de soort specifieke voorschriften van de ontheffing op het door haar toegestane gebruik of een kopie daarvan;
 - c. de grondgebruikersverklaring of een kopie daarvan.
14. Op de naleving van het in of krachtens de wet gestelde wordt toezicht gehouden door o.a. de politie of daartoe door de provincie aangewezen ambtenaren. De gebruiker van de ontheffing moet ter plaatse waar deze een der handelingen verricht waartoe de ontheffing strekt, aan genoemde toezichthouders de onder a t/m c vermelde stukken kunnen tonen.

REGISTRATIE

15. De FBE zorgt voor registratie van de op grond van deze ontheffing uitgevoerde handelingen.
16. De gebruiker van de ontheffing is verantwoordelijk voor de Invoer van de gegevens in het hierboven voorgeschreven digitale faunaregistratiesysteem (thans FRS). Hierbij wordt in ieder geval vermeld:
 - a. het bijbehorende nummer van het door de FBE verstrekte unieke wildmerk;
 - b. het tijdstip waarop de toegestane handeling is verricht;
 - c. de locatie waar de toegestane handeling is verricht;
 - d. het doel waarvoor de toegestane handeling heeft plaatsgevonden;
 - e. De naam van de ontheffingsgebruiker die de toegestane handeling heeft verricht.

Deze gegevens worden binnen 24 uur na het afschot ingevoerd in het digitale faunaregistratiesysteem.

17. De ontheffingsgebruiker draagt er zorg voor dat het Damhert wat is geschoten voor vervoer buiten het jachtveld, wordt voorzien van een de door de FBE verstrekt uniek gesloten wildmerk (voorschrift 16a).

18. De FBE draagt er zorg voor dat informatie in deze afdeling voorgeschreven digitale faunaregistratiesysteem tenminste gedurende vijf jaar na registratie van de informatie wordt bewaard in het systeem waarin de informatie is geregistreerd.

BEHEER

19. Het beheer is toegestaan op basis van periodieke bestandsinventarisaties van het leefgebied, waarvoor een planmatige aanpak wordt uitgevoerd op basis van werkplan zoals beschreven in het faunabeheerplan.
20. Voor het voorgenomen afschot wordt per afschotperiode een werkplan opgesteld. Dit werkplan wordt ieder jaar voor 1 augustus vastgesteld door de FBE en aangeboden aan de provincie. Dit plan omvat ten minste de volgende gegevens:
- a. De doelstand, zoals die is opgenomen in het faunabeheerplan.
 - b. De actuele voorjaarsstand, zoals die op basis van tellingen aanwezig wordt geacht.
 - c. De op de actuele voorjaarsstand berekende zomerstand.
 - d. Het feitelijk aantal te schieten dieren.
 - e. Eventuele actualisatie van de leefgebiedenkaart (bijlage 2).

B. Motivering besluit

B.1. Aanvraag

Het Damhert valt op grond van artikel 3.10, eerste lid onder a, met verwijzing naar de bijlage, **onder de 'andere soorten'**. Ontheffing is aangevraagd door het bestuur van de Faunabeheereenheid Flevoland voor het doden van Damherten op basis van het Faunabeheerplan 2019-2023. Dit plan is op 20 december 2018 door Gedeputeerde Staten van Flevoland goedgekeurd. De aanvraag heeft betrekking op het in de faunabeheerplan aangegeven leefgebied Damherten, te weten het Horsterwold zoals aangegeven op de kaart in bijlage 2 en de rest van de provincie Flevoland. Zoals is vastgelegd in het Faunabeheerplan Flevoland 2019-2023 worden er buiten het leefgebied geen Damherten getolereerd. Er wordt nu ontheffing aangevraagd voor de belangen genoemd in de volgende artikelen:

- Artikel 3.8 lid 5 onder b sub 1: in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- Artikel 3.8 lid 5 onder b sub 2: ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- Artikel 3.8 lid 5 onder b sub 3: in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- Artikel 3.10 lid 2 onder c: ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- Artikel 3.10 lid 2 onder d: ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- Artikel 3.10 lid 2 onder e: in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- Artikel 3.10 lid 2 onder f: in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- Artikel 3.10 lid 2 onder g: in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Verder is in concreto ontheffing aangevraagd voor:

- het doden van Damherten met gebruikmaking van het geweer, al dan niet voorzien van een geluiddemper;
- gebruik van het geweer vanaf een uur voor zonsopgang tot en met een uur na zonsondergang;
- in de periode 1 augustus tot en met 15 maart;
- voor zover het gaat om noodzakelijk afschot van zieke of gebrekkige dieren; jaarrond.

B.2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Ontheffing doden Damherten en toegestane middelen

Op grond van artikel 3.10, eerste lid sub a, van de Wnb is het verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wnb, opzettelijk te doden of te vangen. Het Damhert staat op deze betreffende bijlage en is een beschermde inheemse diersoort. Gedeputeerde Staten (verder: GS) kunnen op basis van art. 3.17 en 3.10 van de Wnb een ontheffing verlenen om de omvang van een populatie Damherten te beperken, indien is voldaan aan de voorwaarden zoals deze zijn opgenomen in de artikelen 3.10, 3.17 en 3.8 vijfde lid van de Wnb:

- er is geen andere bevredigende oplossing voor handen;
- zij is nodig:
 - o in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - o ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom,
 - o in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang;
 - o ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, industrieterreinen of begraafplaatsen,
 - o ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren, en
 - o in het algemeen belang.
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Een ontheffing als bedoeld in het eerste lid van artikel 3:10 Wnb wordt in beginsel verleend aan een faunabeheereenheid, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde faunabeheerplan.

Aangewezen middelen

Op grond van artikel 3.25 Wnb worden bij het verlenen van een ontheffing, middelen aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde dieren mogen worden gebruikt. In deze situatie worden als middel geweren aangewezen. Voor verdere voorwaarden en eisen aan een geweer en munitie wordt verwezen naar artikel 3.13 en 3.14 van het Bnb.

Regels omtrent gebruik van het geweer

In artikel 3.26, tweede lid Wnb, is benoemd dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aan het gebruik van het geweer regels kunnen worden gesteld, met name met betrekking tot het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer. In artikel 3.13 Bnb is bepaald dat een geweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de Wnb niet mag worden voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron of een voorziening om de prooi te verlichten. Verder is in artikel 3.16 van het Bnb opgenomen dat het verboden is een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de wet voor zonsopgang en na zonsondergang en binnen de bebouwde kom of in onmiddellijk aan de bebouwde kom grenzende terreinen.

Faunabeheerplan

Ingevolge artikel 3.12 van de Wnb geschiedt het duurzaam beheer van populaties in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht overeenkomstig het faunabeheerplan. Op 20 december 2018 is het huidige Faunabeheerplan 2019-2023 door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Hoofdstuk 10 van dit Faunabeheerplan betreft het voorgenomen beheer van de binnen Flevoland voorkomende - in het wild levende - Damherten en Damhertenpopulatie. In het goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten wordt met betrekking tot Damherten nog wel kanttekeningen geplaatst. Er wordt o.a. opgemerkt dat ervoor het uit het lijden verlossen van dieren (valwildregeling) separaat een opdracht wordt verleend.

Conclusie

Ontheffing voor het beperken van de omvang van een populatie Damherten, alsmede het duurzaam beheren van deze populatie op grond van een streefstand kan worden verleend aan een faunabeheereenheid, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde faunabeheerplan. Gezien bovenstaande zijn aan het gebruik van het geweer wettelijke beperkingen gesteld. Ontheffing dient tevens verleend te worden van de verboden als neergelegd in artikel 3.13, vierde lid en 3.16 Bnb om het Damhert met het geweer te mogen doden een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopgang en voor het gebruik van een geluiddemper. Wij kunnen binnen de ontheffing voor het doden van Damherten ontheffing van deze verbodsbepalingen verlenen op grond van artikel 3.26, derde lid van de Wnb.

B.3 Beleidsuitgangspunten provincie Flevoland

Omgevingsverordening Flevoland

In de Omgevingsverordening Flevoland (2019) zijn door Provinciale Staten regels gesteld ter invulling van de taken die de Provincie Flevoland heeft voortvloeiende uit de Wet natuurbescherming.

Beleidsregels Wet natuurbescherming Flevoland 2016

De beleidsuitgangspunten voor het verlenen van ontheffingen / opdrachten van de Wet natuurbescherming zijn opgenomen in de Beleidsregels Wet natuurbescherming Flevoland 2016. Inzake in het wild levende hoefdieren binnen de provincie is in de toelichting het volgende opgenomen: "Voor de grote hoefdieren Damhert en Wild zwijn streven GS voor de korte termijn geen in het wild levende populatie na. Ook voor het Edelhert wordt voor de korte termijn geen ruimere verspreiding nagestreefd dan het huidige leefgebied Oostvaardersplassen met de aanliggende bossen. GS zullen daarom categorieën van personen aanwijzen om deze populaties zo nodig te beheren. Voorwaarde is wel dat de uitvoerders over de daarvoor noodzakelijke kennis beschikken." In de beleidsregels zijn - in relatie tot onderhavige ontheffingsaanvraag - de volgende artikelen opgenomen:

Artikel 7. Populatiebeheer

Lid 1: In overleg met de terrein beherende organisatie worden jachtopzichters in dienst van de Stichting Faunabeheer Flevoland en/of jachtaktehouders ingevolge artikel 3.18, eerste lid van de wet door Gedeputeerde Staten aangewezen als categorie van personen die de stand van het Edelhert, Damhert en Wild zwijn met het geweer mogen beperken, mits op basis van een faunabeheerplan kan worden gemotiveerd dat beheer van deze populaties nodig is.

Lid 2: Voor zover door Gedeputeerde Staten geen opdracht op grond van artikel 3.18, eerste lid van de wet is verleend, wordt een ontheffing op grond van artikel 3.10, tweede lid onderdeel c van de wet voor het beheer van Reeën, Damherten en Edelherten alleen verleend op basis van een faunabeheerplan, tenzij de ontheffing alleen het afschieten van zieke of gewonde dieren betreft.

Lid 8: Een opdracht als bedoeld in artikel 3.18, eerste lid van de wet om dieren te bestrijden zonder toestemming van de grondgebruikers, wordt door Gedeputeerde Staten alleen gegeven indien de bestrijding nodig is om dwingende redenen van openbaar belang als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid onderdeel b sub 3°.

Artikel 11. Ontheffingsverlening ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren.

Een faunabeheerplan wordt door Gedeputeerde Staten niet verlangd voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid en/of artikel 3.10, tweede lid van de wet voor soorten die slechts incidenteel belangrijke schade veroorzaken als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid sub b 3°, artikel 3.8, vijfde lid sub b 3° en artikel 3.10 tweede lid van de wet.

Ter voorkoming of beperking van schade aan gewassen kan door Gedeputeerde Staten desgevraagd op voorhand, op basis van de overgelegde schadecijfers en gegevens over de verjaagingspanningen, ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid en/of artikel 3.10, tweede lid van de wet worden verleend voor het doden van dieren behorende tot een soort (a) die in tenminste twee van vijf voorgaande jaren belangrijke schade in Flevoland heeft veroorzaakt of (b) waarvoor in tenminste drie van de vijf voorgaande jaren ontheffing is verleend ten behoeve van dit belangen vaststaat dat hiervan gebruik is gemaakt, mits uit populatiegegevens blijkt dat uit de instandhouding van de betreffende soort niet in het geding komt. Een dergelijke ontheffing zal worden verleend voor een periode maximaal van 5 jaar.

Artikel 12. Ontheffingsverlening in het belang van de verkeersveiligheid.

Ontheffing op grond van artikel 3.10, tweede lid van de wet wordt door Gedeputeerde Staten verleend voor het doden van reeën, Damherten en edelherten die zich op of direct langs de openbare weg bevinden en een gevaar voor de verkeersveiligheid vormen.

Conclusie

Er is door Gedeputeerde Staten geen opdracht overeenkomstig artikel 3.18 eerste lid verstrekt waarbij jachtopzichters en/of jachtaktehouders zijn aangewezen als categorie van personen die de stand van Damherten mogen beperken. Derhalve dient dit te worden geregeld via een ontheffing overeenkomstig artikel 3.10, tweede lid onderdeel c van de wet. In deze ontheffing dient tegelijkertijd te worden geregeld op welke tijdstippen en locaties deze aangewezen personen gebruik kunnen maken van het geweer. Voor zover er extra voorzieningen bij het gebruik van het geweer noodzakelijk worden geacht dient dit ook in de ontheffing te worden opgenomen. Daar waar op grond van deze ontheffing ook toestemming wordt verleend voor het gebruik van een demper op het geweer dient de uitvoerder/gemachtigde ook te beschikken over een toestemming op basis van de Wet Wapens en Munitie van de minister van Veiligheid en Justitie. Ontheffing voor het doden van Damherten ter voorkoming of beperking van schade aan gewassen is op grond van artikel 11 van de Verordening alleen aan de orde als is aangetoond dat de Damherten in tenminste twee van vijf voorgaande jaren belangrijke schade in Flevoland hebben veroorzaakt. Tot slot kan in de ontheffing enkel worden opgenomen dat - op naam aangewezen personen - zonder toestemming van de grondgebruikers terreinen kunnen betreden indien het handelingen betreft die gericht zijn op het doden van Damherten op of direct langs de openbare weg, in geval er sprake is van acuut gevaar voor de verkeersveiligheid ter plaatse. Met betrekking tot het gebruik van het geweer op of nabij de openbare weg dient de uitvoerder/gemachtigde tevens te beschikken over een door de korpschef van Politie afgegeven toestemming op grond van de Wet Wapens en Munitie.

B.4 Inhoudelijke beoordeling

Achtergrond

In Flevoland komen een aantal soorten in het wild levende hoefdieren voor. Dit zijn het Ree, Damhert en Edelhert. Damherten komen in Flevoland voor in het Horsterwold (3.940 ha). Het Horsterwold bestaat ruimtelijk uit een kern en een randzone. De kernzone (Stille Kern, ca.1000 hectare) ligt tussen het Nijkerkerweg, de Flediteweg, Groenewoudse tocht en de Spiekweg. De randzone grenst aan het Nijkerkerpad, de Gooiseweg, Spiekweg (Zeewolde en Golfclub Zeewolde), Nijkerkernauw en Nijkerkerweg. Zowel de kern als randzone, dus het hele Horsterwold, is leefgebied van de Damherten. Het leefgebied is weergegeven op onderstaand kaartbeeld (bron: Faunabeheerplan).

Een deel van het Horsterwold is ingerasterd. In de huidige situatie staat er een wildkerend raster langs de Nijkerkerweg, de Gooise weg en een gedeelte van de Spiekweg. Hierdoor is er sprake van **een ingerasterd gedeelte van ca. 1600 hectare (“Stille Kern” en een gedeelte daarbuiten)**. Dit deel wordt begraaasd met Konikpaarden en Damherten. De Damhertenpopulatie is hier wel vrij levend, er is migratie mogelijk. De Damherten kunnen het raster passeren of er over heen springen. In het raster zijn poortjes gemaakt die uitwisseling van Reeën mogelijk maken, deze worden echter ook door de Damherten gebruikt. Een raster van 1,80 meter heeft wel een werende werking maar geen kerende werking. Als dieren de werende hekken over springen gaat het meestal om (jonge) mannelijke dieren. In de huidige situatie benutten de vrouwelijk dieren en de kalveren **voornamelijk de “Stille Kern”, maar er bevinden zich ondertussen ook veel vrouwelijke dieren buiten de “Stille Kern”. De mannelijk dieren benutten zowel de “Stille Kern” als ook de randzone.** Vooral de jonge mannelijk dieren begeven zich verder buiten dit kerngebied. In de praktijk leven de **Damherten in het Horsterwold en in de directe omgeving daarvan. Aan de oostzijde van de “Stille Kern” loopt de Groenewoudse tocht. Deze tocht vormt geen (natuurlijke) barrière.** De Damherten zwemmen naar de overkant en verlaten op deze manier het kerngebied. Er is een beperkte uitwisseling met het nabijgelegen Hulkesteinse bos waar in de voorgaande beheerperiode ook enkele Damherten zijn gezien. De populatie is in de groeifase. In 2007 leefde er naar schatting 20 dieren in het Horsterwold (Alterra 2007). De Damherten zijn zonder overleg met de grondeigenaar Staatsbosbeheer illegaal door derden uitgezet. Inmiddels moeten deze Damherten worden **beschouwd als ‘verwilderd’ en vallen in die hoedanigheid onder de bescherming zoals geformuleerd** in artikel 3.10 Wnb. In de afgelopen jaren zijn regelmatig tellingen uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de populatie groeit. Vanaf 2015 worden de Damherten tijdens de reguliere Reewild voorjaarsstelling meegeteld. Daarnaast zijn er separate, alleen op Damwild gerichte tellingen uitgevoerd. Op basis van de voorjaarsstelling in 2018 zijn in het Horsterwold nu minimaal 247 Damherten aanwezig. Het betreft minimaal 91 mannelijke dieren en 156 vrouwelijke dieren. Op basis van de voorjaarsstelling **in 2018 leven in de “Stille kern” minimaal 122** Damherten, waarvan 26 mannelijk en 96 vrouwelijk op ca. 1.000 Ha. Dit betekent een dichtheid van ca. 12,2 Damherten per 100 hectare. In de randzone van het Horsterwold leven minimaal 125 dieren. Het betreft 65 mannelijke dieren en 60 vrouwelijke dieren. Op basis van de kwaliteit van het leefgebied is de dichtheid dusdanig dat natuurlijke mechanismen de stand niet beperken (voedsel is in de komende planperiode geen beperkende factor en de populatie is in fase van groei). In de Stille Kern is door de natuurinrichting een half-open landschap ontstaan. Een kudde Konikpaarden houdt dit beeld in stand. De aanwezigheid van Damherten wordt gezien als een meerwaarde voor de beleving. De dieren kunnen ook bijdragen aan het in stand blijven van het half-open landschap. In de randzone van het Horsterwold, buiten de Stille Kern, geldt een multifunctionele doelstelling. Hier is houtproductie een doel. In de afgelopen jaren heeft omvorming van oude populieren naar gemengd loofhout plaatsgevonden. Er zijn daardoor forse oppervlaktes jonge aanplant aanwezig. Daarnaast treedt op grote schaal essentaksterfte op, waardoor er in de komende jaren nog veel jonge aanplant bij zal komen. In de afgelopen jaren is in toenemende mate vraat- en veegschade door Damherten aan jonge aanplant vastgesteld. De schade is zodanig dat succesvolle bosverjonging uitblijft.

Beoogd beheer

De FBE wil in de beheerperiode 2019-2023 het beheer richten op het bereiken en het in stand houden van een duurzame populatie Damherten in het Horsterwold. Tot op heden is de populatie Damherten niet gereguleerd. Onnatuurlijke sterfte vindt vooral plaats door aanrijdingen met het wegverkeer. In het faunabeheerplan wordt aangenomen dat deze sterfte de populatiegroei enigszins remt. Echter uit de telgegevens volgt dat de populatie elk jaar nog steeds groeit. De jaarlijkse aanwas van de populatie wordt bepaald op basis van telling van de voorjaarsstand, dit aangevuld met een jaarrond telling. De jaarrond tellingen worden in samenwerking met de uitvoerende jachtaktehouders, de faunabeheerders van de SFF en de terreinbeheerder Staatsbosbeheer uitgevoerd. Op basis van de gehouden telling is de voorjaarsstand in 2018 door de faunabeheereenheid vastgesteld op 247 Damherten. De getelde populatie bestaat uit 91 mannelijke en 156 vrouwelijke dieren. Aannemelijk is dat gelijk aan de telling van reeën ook bij Damherten een substantieel deel van dieren niet wordt geteld. Uit het faunabeheerplan volgt dat men uitgaat van

ca 25% bij de tellingen niet waargenomen dieren. Dit betekent dat de voorjaarsstand 2018 plusminus 329 Damherten betreft. Voor het berekenen van de aanwas van de Damhertenpopulatie wordt berekend dat 70% procent van de vrouwelijke dieren een kalf krijgt. Voor 2018 is dit berekend op een aanwas van 145. Dit resulteert in een berekende zomerstand 2018 van 475 Damherten in het Horsterwold.

Doelstelling Faunabeheerplan Flevoland 2019-2023

In de planning en uitvoering door de faunabeheereenheid ligt de focus op de aanpak van de knelpunten op een zodanige wijze dat als er zich een situatie voordoet waarin er (dreigende) schade aan belangen is, direct ingrijpen mogelijk is. Hierbij is afschot een middel en geen doel en derhalve het sluitstuk in het beheer van Damherten. De FBE Flevoland streeft ernaar de Damhertenstand in het Horsterwold te behouden op een stand waarbij het beheer er op is gericht (in navolging van provinciaal beleid) de aanrijdingen met Damherten op de wegen in en rondom het Horsterwold beperkt te houden, de bosbouwschade en landbouwschade op een voor betrokkenen acceptabel niveau te houden, de overige schade aan belangen (o.a. Flora en Fauna) ook op een acceptabel niveau te houden en binnen de populatie het onnodig lijden van individuele dieren door ziekte, slechte conditie of opgelopen letsel in welke vorm dan ook, te voorkomen of te beëindigen.

Gewenste stand

Voor de Damherten in het Horsterwold zijn in de vorige beheerperiode geen absolute aantallen als gewenste stand vastgesteld. Wel is er in de voorgaande beheerperiode afgesproken de stand niet te laten groeien. Deze beheerdoelstelling is voor het Damhert niet gehaald. Van een gewenste stand kan worden gesproken wanneer alle doelstellingen en belangen in een gebied worden gediend. In het licht van de forse verjongingsopgave van de bosarealen in het Horsterwold wordt er door de grondeigenaar voor de komende beheerperiode uitgegaan van een dichtheid van gemiddeld tien hoefdieren (zowel Ree als Damhert) per 100 hectare voor het Horsterwold. Daarbij worden locatie specifieke accenten gelegd ter voorkoming van schade aan bosverjonging en in het belang van de verkeersveiligheid. Als maat voor acceptabele schade in bosplantsoen wordt aangehouden dat niet meer dan 10% van de aanplant in een opstand uitvalt ten gevolge van vraat- en veegschade. Uitgaande van de hiervoor benoemde norm van maximaal tien hoefdieren per 100 ha, wordt voor het Horsterwold, met een oppervlak van 3.940 ha, uitgegaan van maximaal 394 hoefdieren. Indien deze omvang wordt gehandhaafd kan de gewenste bosverjonging weer optreden. Voor de Damhertenpopulatie is een gewenste stand van 197 Damherten in het Horsterwold bepaald (zie faunabeheerplan, paragraaf 10.4.6. effectiviteit van beheermaatregelen pagina 106). De geslachtsverhouding tussen mannelijke en vrouwelijke dieren is in de huidige - onbeheerde situatie - in het voordeel van het reproducerende deel, de vrouwelijke dieren. De populatiestructuur wordt dan ook gekenmerkt door een in verhouding hoog aandeel vrouwelijke dieren en een relatief klein **aandeel mannelijke dieren ("herten")**. **Bij het ingrijpen op populatieniveau (reductieafschot) zal allereerst vooral ingezet worden op afschot van vrouwelijke dieren. Aangezien de meeste vrouwelijke dieren zich vooral ophouden in de "Stille Kern" van het Horsterwold zal dan ook afschot nodig zijn in zowel deze "Stille Kern" als de randzone.** Het afschot zal zich richten op het bereiken van een zo natuurlijk mogelijke populatiestructuur. Dit betekent realisatie van 50% van het afschot in de leeftijdsklasse van nul tot en met één jaar en realisatie van 50% in de leeftijdsklasse van twee jaar en ouder met focus op de jonge en oude dieren. Er wordt gestreefd naar een geslachtsverhouding mannelijk:vrouwelijk 1:1. Voorafgaand aan de vaststelling van het afschot zal de FBE de stand in het betreffende jaar op basis van de voorjaars trendtelling vaststellen. Aan deze ontheffing worden voorschriften verbonden inzake een jaarlijks op te stellen werkplan door de faunabeheereenheid.

Afweging wettelijke belangen

Reductie van omvang - en duurzaam beheer van de populatie Horsterwold

De ontheffing aanvraag (onderdeel 1 en 2) en het beoogde beheer van de Damhertenpopulatie in en nabij het Horsterwold heeft betrekking op een beoogd duurzaam beheer van deze populatie. Echter voordat dit duurzame beheer, op basis van een beoogde streefstand, kan worden geëffectueerd,

dient eerst de huidige populatieomvang te worden gereduceerd. Er is sprake van een reductie van populatieomvang. In dat verband dient bij ontheffingverlening rekening gehouden te worden met artikel 3.17 van de wet. Ontheffing kan in dergelijke situaties alleen worden verleend indien er sprake is van één of meer van de in dit artikel benoemde belangen.

Het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats

Op grond van de informatie in het faunabeheerplan volgt dat - behalve vraatschade aan houtopstanden (bosverjonging) - geen duidelijke indicaties zijn dat de Damherten ter plaatse schade veroorzaken aan andere (kwetsbare) plant- of diersoorten.

Conclusie

Beheer van de populatie kan mogelijk ook plaatsvinden in het belang van de bescherming van wilde flora en fauna of de instandhouding van natuurlijke habitats. Voor het Horsterwold zijn echter nog geen duidelijke aanwijzingen dat de huidige stand van Damherten nadelig is voor kwetsbare wilde flora of fauna, anders dan dat de bosverjonging niet van de grond komt. Hetgeen wij hebben geschaard onder het belang schade aan bossen.

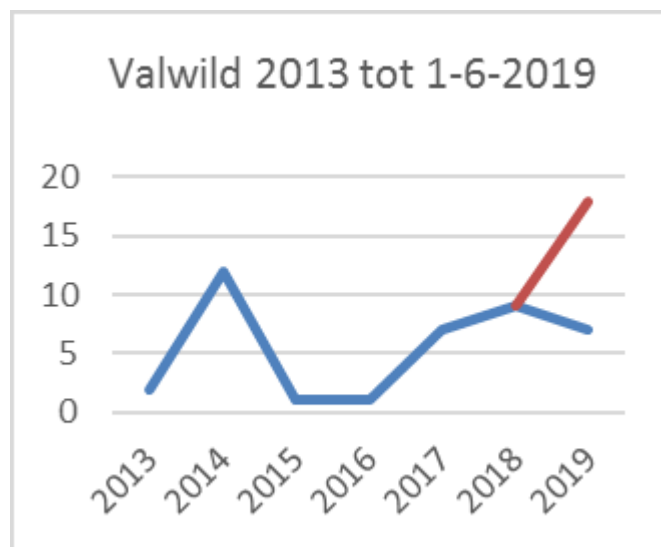
Voorkomen van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom

In het Faunabeheerplan wordt met betrekking tot dit onderdeel aangegeven dat tot op heden geen gemelde schade aan agrarische gewassen bekend is, maar dat een groeiende populatie en het als gevolg daarvan uitzwerven van Damherten naar de in de omgeving van het Horsterwold liggende landbouwgronden zal gaan leiden tot (ernstige) schade aan gewassen en met name bloembollen en/of maïsteelt. Door Staatsbosbeheer wordt aangegeven dat de Damherten wel veel schade veroorzaken aan de houtopstanden door vraat- en veegschade. De schade aan bosverjonging is de afgelopen beheerperiode sterk toegenomen. In 2015-2019 heeft Staatsbosbeheer onderzoek gedaan naar veeg- en vraatschade aan jonge aanplant. De schade was aanzienlijk. In de jaren 2015/2016 en 2016/2017 werd op tweederde van de aanplant significante vraat/veegschade vastgesteld. Uiteindelijk moest 20% van de ingeplante 70 hectare vervangen worden. In het plantseizoen 2016-**2017 is voor ruim € 47.000,-** geherplant (kosten van nieuwe boompjes plus kosten van het planten). Van het geplante in het seizoen 2017-**2018 moest voor € 25.600,-** herplant gepleegd worden (Bron: Staatsbosbeheer). Naast Damhert wordt de schade ook voor een deel door de Ree aangebracht. Wat wel eenduidig is, is dat het schillen van populieren in het populeetum in het vroege voorjaar geheel aan Damhert te wijten valt. Daarvoor heeft Staatsbosbeheer in 2018 een kleine € 4.000,- aan bomen moeten vervangen en in 2019 is er opnieuw ernstige schade. Overigens heeft Staatsbosbeheer ook geëxperimenteerd met individuele bescherming van deze populieren met korven. Die blijken door de Damherten vernield te worden en ze weten ze er zelfs af te krijgen. Dit alles remt de gewenste bosverjonging in met name de randzone van het Horsterwold. Gelet op het feit dat het areaal met name bestaat uit multifunctioneel bos, waarbij productie van hout een belangrijke rol speelt, als ook de fase waarin het bos zich bevindt (veel omvorming van oude populieren opstanden plus verspreid over het gehele areaal omvorming van aangetaste essen opstanden) is het van groot belang dat in de komende jaren de schade door met name Damherten wordt teruggebracht.

Conclusie

Het beheer van de is nodig om de noodzakelijke bosverjonging in het Horsterwold mogelijk te maken. Hiertoe zal met name de omvang van de populatie moeten worden gereduceerd. Reductie van de omvang van de populatie heeft tevens tot resultaat dat hiermee ernstige schade aan agrarische gewassen kan worden voorkomen. Op grond van artikel 11 van de Beleidsregels kunnen wij alleen ontheffing verlenen voor het doden van Damherten op grond van schade aan gewassen als is aangetoond dat in de twee tot vijf jaren hiervoor sprake is geweest van belangrijke of ernstige schade. Schade aan gewassen in de voorliggende periode is echter niet aangetoond. Derhalve kunnen wij enkel ontheffing verlenen voor schade aan bossen.

Het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang. In het faunabeheerplan wordt met betrekking tot dit onderdeel het volgende beschreven; Schade aan verkeersveiligheid wordt veroorzaakt door onder andere aanrijdingen met Damherten. In de afgelopen beheerperiode zijn in de gehele provincie door faunabeheerders van de SFF in samenwerking met politie en wegbeheerders aanrijdingen met Damherten geregistreerd. Na plaatsing van een grofwild kerende raster langst de Gooiseweg in 2015 was er sprake een terugval in het aantal aanrijdingen met Damherten. In de jaren 2015-2016 is het aantal aanrijdingen stabiel gebleven. In 2017 is echter weer een stijging in het aantal aanrijdingen waar te nemen. In totaal werden er in 2018 9 aanrijdingen geregistreerd. Op 1 juni 2019 stond het aantal stuks valwild op 7. Hiervan was 1 Damhert dusdanig verzwakt dat hij niet meer kon staan en moest worden afgeschoten. Wetende dat het grootste aantal aanrijdingen in het najaar (rond de bronst) plaats vindt, is de verwachting dat 2019 wederom een toename van het aantal verkeersslachtoffers laat zien. Als deze lijn zich doorzet zoals verwacht, zal het aantal verkeersslachtoffers in 2019 boven de 15 dieren stijgen (rode lijn in figuur 1).

Figuur 1. Tabel met verkeersslachtoffers 2013-juni 2019 (blauwe lijn is feitelijk vastgestelde aantallen verkeersslachtoffers, Rode lijn is prognose voor 31 december 2019). Bron: Faunabeheereenheid Flevoland.

Het faunabeheerplan stelt dat, indien er geen beheermaatregelen getroffen worden, het de verwachting is dat het aantal aanrijdingen toeneemt met de verdere toename van de stand. Het betreft tot op heden aanrijdingen met mannelijke dieren. Een toename van het aantal aanrijdingen met Damherten tot een niveau dat hoger ligt als het huidige is ongewenst: niet uitsluitend vanwege de veiligheid van de weggebruikers maar ook omdat dit op den duur het maatschappelijke draagvlak voor de aanwezigheid van Damherten in het Horsterwold, sterk onder druk zal zetten. Uiteraard wordt de ontheffing ook verleend om onnodig dierenleed te voorkomen.

Conclusie

Elke aanrijding met een Damhert is ongewenst, mede omdat aanrijdingen met dieren van het formaat Damhert **direct kans heeft op ernstig letsel van inzittenden van auto's of andere deelnemers** in het verkeer. Het zorgt daarnaast voor veel dierenleed. Uit de ons bekende informatie volgt wel dat er een relatie is te leggen tussen de aanwezigheid van een (groeiende) hoefdierpopulatie en een - weliswaar niet lineair, maar wel toenemend - verhoogd risico op verkeersongevallen. In die zin achten wij verdere groei van de Damhertenpopulatie in het Horsterwold ongewenst en zijn van mening dat er voldoende gronden zijn om - volgend ons beleid -

de omvang van de populatie te reduceren tot een niveau waarbij risico op aanrijdingen minimaal is. Daarbij zijn wij wel van mening dat tegelijkertijd gezorgd moet worden dat de situatie op en rond de wegen waar nu aanrijdingen worden gemeld zodanig wordt aangepast dat ook door deze maatregelen het gevaar voor de verkeersveiligheid geminimaliseerd wordt.

Voorkomen of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren

In het Faunabeheerplan wordt met betrekking tot dit onderdeel het volgende beschreven;

Op basis van waarnemingen en valwildregistratie kan er gesteld worden dat de Damherten in het leefgebied in een goede conditie verkeren. Tot op heden zijn er weinig dieren waargenomen die ziek leken of aan ondervoeding onderhevig zijn. In het faunabeheerplan wordt verwacht dat, indien de populatie Damherten de draagkracht van hun leefgebied overschrijden, met als gevolg toenemende dichtheden in de kerngebieden de factor stress gaat toenemen. Dit zou weer een negatief effect hebben op het welzijn en de conditie van Damherten in het Horsterwold. Deze aanname is vooralsnog niet voldoende onderbouwd. Mede daar uit het faunabeheerplan, alsmede ook uit andere publicaties omtrent de ecologische draagkracht van leefgebieden Damherten, blijkt dat op overzienbare termijn geen sprake zal zijn van een overschrijding van de (ecologische) draagkracht van dergelijke leefgebieden. Dit laat overigens onverlet dat voldoende is aangetoond dat de zogenaamde maatschappelijke draagkracht van het gebied, ten opzichte van de huidige populatieomvang van Damherten, wel is overschreden.

Conclusie

Er is geen reden om aan te nemen dat afschot van Damherten in het leefgebied, voor zover het gaat om de reductie van de omvang, ten dienste staat van het voorkomen van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren. Dit voor zover het zou gaan om overschrijding van de ecologische draagkracht van het gebied voor de (huidige) Damhertenpopulatie en daardoor afnemen van conditie of het optreden van meer ziekten. Wel is voldoende overtuigend dat afschot van daadwerkelijk aangetroffen gewonde of duidelijk zieke dieren - vanuit het oogpunt van dierwelzijn - noodzakelijk is en ook verantwoord moet kunnen worden uitgevoerd. Hiertoe zullen wij voorschriften opnemen.

Andere bevredigende oplossingen

Hieronder worden de door de faunabeheereenheid voorgestelde maatregelen apart benoemd voor de onderwerpen verkeersveiligheid en het voorkomen van ernstige schade aan bossen en gewassen.

Verkeersveiligheid

In het kader van de verkeersveiligheid kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

1. Onttrekken van wegen aan gemotoriseerd verkeer;
2. Toepassen van verkeer remmende en snelheid beperkende maatregelen;
3. Plaatsen van wildsignaleringsystemen, geleide rasters;
4. Plaatsen van wildspiegels en reflectoren;
5. Regulatie van de populatie.

Voor de eerste vier onderdelen heeft de FBE een adviserende taak. Het zijn in hoofdzaak weg behorende overheden die verantwoordelijk zijn voor deze taakvelden en, in overleg en indien mogelijk, voorstellen van de FBE kunnen realiseren. Jaarlijks zal de FBE aan de provincie in een rapportage voorstellen aandragen ter voorkoming van schade aan verkeersveiligheid voor de eerste vier genoemde punten. Het faunabeheerplan stelt dat, op basis van de valwildgegevens, er met name sprake is van knelpunten op de Spiekweg, Nijkerkerweg en Bosruiterweg. De aanrijdingen concentreren zich met name op de Spiek- en Nijkerkerweg. De Gooiseweg vormt ondanks dat deze is uitgerasterd ook een probleem in relatie tot de verkeersveiligheid.

Conclusie

Uit de ons beschikbare informatie volgt dat met name de situatie op en rond de Spiek- en Nijkerkerweg aandacht verdient met betrekking tot het treffen van maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Vanuit haar adviseursfunctie wordt aan de faunabeheereenheid

gevraagd om advies uit te (laten) brengen welke maatregelen kunnen worden getroffen om aanrijdingen met Damherten op deze wegen, maar ook op de andere genoemde wegen kunnen worden getroffen. Voor zover het gaat om provinciale wegen zal de provincie Flevoland vervolgens passende maatregelen nemen. Waar het gaat om wegen, die onder de verantwoording van een gemeente vallen zal ook de betreffende gemeente worden verzocht de benodigde maatregelen te nemen. Een en ander voor zover dit om financiële of juridische redenen daadwerkelijk mogelijk is. Naast het treffen van zogenaamde preventieve maatregelen zien wij ook het belang in het terugbrengen van de omvang van de populatie Damherten ter plaatse, in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, en meer in het bijzonder de verkeersveiligheid.

Voorkomen van ernstige schade aan bossen en gewassen

Ter voorkoming van schade aan bossen en gewassen noemt het faunabeheerplan de volgende maatregelen:

- Uitrasteren van bospercelen met jonge aanplant en van kapitaalsintensieve teelten.
- In Flevoland betreffen de kapitaalsintensieve teelten hoofdzakelijk bloembollen, boomteelt en fruitteelt. Vanwege de verspreide ligging van deze percelen en de aantrekkingskracht hiervan op Damherten in de omgeving is op dit moment uitrasteren van de percelen en verjaging effectief. Voor wat betreft bospercelen met jonge aanplant ontstaat een situatie waarbij in de komende 10-15 jaar in de kerngebieden grote oppervlaktes jong bos worden aangeplant.
Rasteren is in principe mogelijk, maar op voorhand is duidelijk dat vanwege de enorme omvang van de te verjongen oppervlaktes het niet haalbaar is om dit overal toe te passen.
- Andere beschermingsmiddelen als manchetten of boomkorven of het bespuiten/aansmeren van kwetsbare gewassen met anti veeg- of vraatmiddel zijn zeer kostenintensief en alleen realistisch op beperkte oppervlaktes. De werkzaamheid van met name afschrikmiddelen is bovendien tijdelijk en daarmee niet effectief voor gewassen die langere tijd kwetsbaar zijn, zoals jonge bomen.

Conclusie

Met name ter voorkoming van schade aan bossen, en evenzo ook voor schade aan gewassen zijn er mogelijkheden om door het plaatsen van werende middelen (rasters). Het is echter de schaal en omvang van een te beschermen perceel die bepaalt of een dergelijke ingreep haalbaar is. Ook is het plaatsen van rasters om andere (veiligheids-, dierenwelzijn- of ruimtelijke) redenen niet overal gewenst of mogelijk. Dit geldt ook voor het gebruik van antiveeg of vraatmiddel.

Alternatieven voor afschot

Naast afschot zijn anticonceptie en het herplaatsen van dieren, danwel het doden met gebruikmaking van andere middelen, overwogen als alternatieven om dit lagere aantal te bereiken. Hieronder wordt aangegeven waarom wij van mening zijn dat deze mogelijkheden niet haalbaar zijn en er geen andere bevredigende oplossing zijn voor het doden van Damherten met het geweer (zie ook Van den Brink & Dekker, 2019). Aantalsbeheer middels vangen/verplaatsen van Damherten is binnen Flevoland niet mogelijk. Gezien het 0-standsbeleid is het ongewenst om Damherten te verplaatsen naar andere gebieden binnen de provincie. Ook buiten de provincie Flevoland zijn geen gebieden bekend waar Damherten naar toe gebracht kunnen worden. Mede hierom achten wij dit beheertype niet als een maatregel om een populatie over langere termijn in aantallen te beheren. Slechts in specifieke situaties, waar ook afschot bijvoorbeeld niet mogelijk of gewenst is, kan een dergelijke aanpak incidenteel succesvol gebruikt worden. Te denken aan ontsnapte Damherten van een particuliere houder. Aantalsbeheer middels vangen en euthanaseren zou mogelijk te beschouwen zijn als een maatregel ter voorkoming (of in aanvulling op) afschot. Hier zijn vooral problemen te verwachten met dierenwelzijn. Het vangen van wilde dieren en deze -al dan niet voor korte of lange termijn- tezamen drijven in vangkralen en de dieren daarna te euthanaseren levert bij de betrokken dieren stress op. In die zin wordt vangen en euthanasie als minder diervriendelijk beschouwd dan op de juiste wijze uitgevoerd afschot. Het middel vangen en euthanasie wordt niet

beschouwd als een haalbare maatregel om de aantallen Damherten in het leefgebied te reduceren, zeker niet indien populatiebeheer over langere periode gewenst is. Aantalsbeheer middels immunoconceptie; In 2010 verscheen een rapport van de Wageningen Universiteit over Contraceptie als methode in het beheer van hoefdieren. De conclusie van het rapport is dat de beschreven methoden voor het beheer van de populatie Damherten niet toepasbaar zijn. Voor deze methode gelden dezelfde praktische bezwaren zoals behandeld onder wegvangen. Voor immunoconceptie moeten dieren (jaarlijks/of in elk geval regelmatig) gevangen worden of in elk geval regelmatig tot dichtbij worden benaderd. Deze maatregel wordt als niet haalbaar beschouwd om een populatie over langere tijd duurzaam te beheren, vanwege het niet te garanderen effect, het blijvend aanwezig risico voor de volksgezondheid en verkeersveiligheid, de kosten die zijn gemoeid met het verdoven en toedienen van de middelen en omwille van dierenwelzijn. Daarnaast wordt het ingrijpen in de natuurlijke voortplantingscyclus van een wilde hoefdierenpopulatie gezien als een ingreep in het welzijn van de populatie zelf. Een dergelijk experiment zal dan ook gebonden zijn aan regelgeving rondom de soortbescherming en maar valt mogelijk zelfs onder beperkende regelgeving op het gebied van dierexperimenten en volksgezondheid.

Conclusie

De conclusie is dat er geen andere bevredigende oplossing is. Vanuit dierenwelzijn- en diergezondheidsaspecten is het vangen, vervoeren en herplaatsen, vangen en euthanaseren, of het gebruik van immunoconceptie van de dieren niet aanvaardbaar.

Mede omdat alle andere beheermethoden elk hun bezwaren hebben in relatie tot dierenwelzijn, **praktische uitvoerbaarheid en risico's achten wij afschot als enige haalbare optie** om een stabiele stand van het aantal Damherten te bereiken.

Gunstige staat van instandhouding

Voor de in het wild levende Damherten in Nederland is geen sprake dat de gunstige staat van instandhouding in het geding is. Ook het beoogde beheer van de Damhertenpopulatie in het Horsterwold zal met zekerheid niet leiden tot afbreuk aan het streven de Damhertenpopulaties in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Desondanks geldt wel de zorg dat een populatie Damherten zoals deze voorkomt in het Horsterwold op termijn door genetische verarming in haar voortbestaan kan worden bedreigd. Om een minimale populatie Damherten, welke geen uitwisseling heeft met andere populaties, duurzaam te laten voortbestaan (genetische variatie) dient deze minimaal tussen de 100 en 150 dieren te bestaan (zie hierover Spek & Schoon 2016 en Van den Brink & Dekker 2019). Door het planmatig beheren van de Damhertenpopulatie in het Horsterwold en zich te richten op een gewenste stand van 197 wordt hiermee zeker gesteld dat ook lokaal het voortbestaan van de populatie op lange termijn is verzekerd.

Overige afwegingselementen

Belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu (artikel 3.26 lid 3 Wnb)

Bij onze besluitvorming hebben wij ook de belangen van veiligheid, gezondheid, welzijn en milieu in acht genomen. Voor zover aan de orde verbinden wij aan deze ontheffing voorschriften om met name de veiligheid, gezondheid en het welzijn van personen of belangen te borgen.

B.5 Conclusie

Alles overwegende komen wij tot de conclusie dat er een ontheffing, conform aanvraag, verleend kan worden.

C Kennisgeving en afschriften

Van dit besluit zal conform artikel 3:42 tweede lid van de Algemene wet Bestuursrecht door ons kennis worden gegeven door middel van publicatie in Flevopost Totaal, Zeewolde actueel, Almere Deze Week en op de website van de Provincie Flevoland. Afschriften van dit besluit worden verzonden aan: gemeenten binnen Flevoland, Staatsbosbeheer, OFGV, WBE Flevoland en Stichting Faunabeheer Flevoland.

D Bezwaar

Tegen dit besluit kunt u binnen zes weken na datum van verzending van deze brief schriftelijk bij ons bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend te zijn en voorzien van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar. Nadere informatie over de bezwaarprocedure treft u aan in het hierna volgende informatieblad. Tegen dit besluit kunt u binnen zes weken na datum van verzending van deze brief schriftelijk bij ons bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend te zijn en voorzien van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar.

E Ondertekening

Nadere informatie over de bezwaarprocedure treft u aan in het hierna volgende informatieblad.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

de secretaris,

de voorzitter,

drs. M.G.E.C. Overmars

J.A. Fackeldey

BIJLAGE 1: Informatieblad bezwaarprocedure Gedeputeerde Staten van Flevoland

Bezwaar

Tegen onze besluiten kunt u op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na datum van verzending ervan bij ons schriftelijk bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend en voorzien te zijn van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar. U dient het bezwaar in op onze website <https://www.flevoland.nl/loket/producten/bezwaar-tegen-beslissing-provincie-6365>.

Verzoek om voorlopige voorziening

Wanneer u van mening bent dat, in afwachting van de behandeling van uw bezwaarschrift, een voorlopige voorziening moet worden getroffen, kunt u een verzoek daartoe indienen bij de voorzieningenrechter. Het adres is Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, voorlopige voorzieningen, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Uw verzoek om voorlopige voorziening wordt pas in behandeling genomen wanneer u griffierecht heeft betaald. De rechtbank laat u weten hoe hoog het griffierecht is en op welke wijze u dit kunt overmaken.

Overslaan van de bezwaarschriftenprocedure

Op grond van artikel 7:1a van de Algemene wet bestuursrecht kunt u in uw bezwaarschrift aangeven dat u de bezwaarschriftenprocedure wilt overslaan en rechtstreeks in beroep wilt gaan bij de bestuursrechter. In artikel 7:1 a tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht is bepaald dat wij een dergelijk verzoek in ieder geval moeten afwijzen wanneer: A) het bezwaarschrift is gericht tegen het niet op tijd nemen van een besluit. B) tegen het besluit door een andere belanghebbende **ook een ander bezwaarschrift is ingediend waarin zo' n verzoek niet is gedaan en dit bezwaarschrift** ontvankelijk is. Wij stemmen alleen in met het verzoek om de bezwaarschriftenprocedure over te slaan, wanneer de zaak daarvoor geschikt is. Wanneer dit het geval is, zenden wij het bezwaarschrift door aan de bevoegde rechter.

Proceskostenvergoeding

Tot slot wijzen wij u er nog op dat u op grond van artikel 7:15, tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht bij ons - voordat wij een besluit hebben genomen op uw bezwaarschrift - een verzoek kunt indienen om de kosten die u redelijkerwijs in verband met de behandeling van uw bezwaarschrift moet maken, te vergoeden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om kosten van rechtsbijstand, kosten van een getuige/deskundige; reis- en verblijfkosten, kosten van uittreksels **uit openbare registers, telefoongesprekken. Bij het indienen van zo'n verzoek moet u het bedrag** van de vergoeding aangeven en stukken overleggen waaruit blijkt dat u deze kosten daadwerkelijk heeft gemaakt. Bij het besluit dat wij op het bezwaarschrift nemen, wordt tegelijkertijd een besluit genomen op een ingediend verzoek om vergoeding van de kosten.

BIJLAGE 2: Kaart leefgebied Damhert

Bron: Faunabeheerplan Flevoland 2019-2023. Note: Recent is in de noordoostpunt het leefgebied uitgebreid tot aan het Priembos.

